

B 2 vormgeving inpassing en proces Buurtrechten Breda

In deze bijlage maken wij inzichtelijk hoe het proces van implementatie van buurtrechten eruit kan zien en op welke wijze buurtrechten vormgegeven kunnen worden vanaf intake tot uitvoering. Hiervoor maken wij dankbaar gebruik van documentatie behorende tot de pilot “Recht om uit te dagen” in de gemeente Oss¹, Tilburg², Rotterdam³ Utrecht⁴, Eindhoven⁵, VNG⁶ en suggesties die wij gekregen hebben vanuit de ambtelijke bijstand. Zo stellen wij allereerste een aantal afbakeningen voor om het gebruik te specificeren voor de doelgroep en een denkrichting qua taken die in aanmerking zouden kunnen komen binnen de buurtrechten.

Organisatorische benodigdheden:

Binnen de gemeente Breda zal inzichtelijk moeten worden gemaakt welke taken uit te dagen zijn en welke gebouwen beschikbaar zijn. Ook zal bij veranderingen in dit overzicht er actief gecommuniceerd moeten worden.

Daarnaast is het nodig om binnen de organisatie ruimte te scheppen om deze initiatieven mede mogelijk te maken door een vaste contactpersoon/gemeentelijke regisseur.

Tevens moeten we binnen de gemeente accepteren dat in bepaalde dorpen en wijken meer of minder zal gebeuren dan in andere, dat er verschil gaat ontstaan mag geen reden zijn een initiatief niet toe te staan. De gemeente heeft en houdt als stuitstuk altijd de taak om in de gaten te houden dat basisvoorzieningen in alle dorpen en wijken van Breda aanwezig zijn

Afbakening gebruiker:

Het is van belang om de buurtrechten ook echt te laten gelden voor bewoners of bewonersinitiatieven in onze gemeente. Dit om te voorkomen dat commerciële partijen er misbruik van kunnen maken. Immers via de wet markt en overheid er al helderheid geschapen tussen de overheid en de markt, maar ontbreekt er helderheid tussen de overheid en de samenleving. Hiervoor zal moeten worden aangegeven of de initiatiefnemer(s) behoren tot een buurtgebonden en bewoner gestuurd initiatief of sociaal ondernemerschap als een bewonersbedrijf of buurtonderneming.

Initiatiefnemers zijn zelf verantwoordelijk voor de organisatie van draagvlak van het initiatief. Daarvoor is het vertrouwen krijgen van gebruikers, omwonenden en/of klanten van essentieel belang voor het vertrouwen in de continuïteit en de kwaliteit van het initiatief. Anders bestaat er geen draagvlak voor het initiatief en dus ook niet om op het buurtrecht een beroep te doen.

Afbakening buurtrechten:

Wegbezuinigde overheidstaken vallen niet onder het recht om uit te dagen omdat daarvoor geen budget meer beschikbaar is. Taken die exclusief zijn voorbehouden aan de overheid

¹ Gemeente Oss, 2016. Over burgerbegrotingen en recht om uit te dagen – interne memo

² <https://www.tilburg.nl/stad-bestuur/bestuur/initiatieven-en-participatie/veelgestelde-vragen-dat-kan-ik-beter/>

³ <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/participatie/Kader-Right-to-Challenge.pdf>

⁴ <https://www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/initiatief-en-invloed/uw-initiatief/geld/bewonersbod/>

⁵ <https://www.eindhoven.nl/artikelen/right-to-challenge.htm>

⁶ <https://vng.nl/right-to-challenge>

*Initiatiefvoorstel: **Sterke Samenleving; Buurtrechten***

komen ook niet in aanmerking om te worden uitgedaagd. Het recht om te bieden geldt alleen voor gebouwen die door de gemeente zijn aangemerkt om te worden afgestoten.

Concept voorstel proces per recht;

Ad 1. Uitdagingsrecht; de mogelijkheid voor bewoners, bewonersorganisaties, verenigingen en (sociale) buurtondernemingen om taken die de gemeente uitvoert en of uitbesteedt beter of goedkoper uit te voeren. “Laat ons het maar doen”. De winst die het initiatief mogelijk maakt mag gebruikt worden ten behoeve van projecten of exploitatie van buurtinitiatieven.

Welke taken;

In de uiteindelijke verordening staan op basis van de inventarisatie van gemeentelijke de gemeentelijke taken en diensten een uitputtende hoeveelheid beleidsterreinen beschreven waarop het Uitdagingsrecht van toepassing is. Initiatiefnemers kunnen ook een offerte uitbrengen om onderdelen van het werk van een afdeling te gaan overnemen of zelfs één afzonderlijke dienst. Als denklijn welke onderwerpen in aanmerking zouden kunnen komen geven we hierbij een aantal voorbeelden:

- De wet WMO
- Onderhoud buitenruimte op buurtniveau
- Onderhoud sportvelden op sportcomplex en verenigingsniveau
- Exploitatie gemeentelijke wijkvoorzieningen
- ...

Belangrijk is om in gesprek te blijven met bewoners om te kijken waar er energie zit in de samenleving en waar behoefte is om het zelf beter te doen.

Wat niet?

In principe kan op beleidsterreinen die niet op de uiteindelijke lijst staan geen uitdagingsrecht worden uitgeoefend. Toch is het belangrijk om een aantal initiatieven die zich niet lenen voor het Uitdagingsrecht ook expliciet te vermelden op een lijst. Zoals bij alle buurtrechten zijn commerciële marktpartijen uitgesloten van een beroep op deze rechten.

Welke kwaliteit?

Sleutelwoorden zijn ‘beter’ en ‘goedkoper’ dan de gemeente het in de uitgangssituatie doet of laat doen. Dat moet dus wel worden geëvalueerd en bewezen. Er moet daarom sprake zijn van een bestek, met:

- Welke output tegen welke kosten?
- Welke kwaliteitseisen aan de output?
- Welke continuïteitseisen zodat de productie van goederen/ diensten ook duurzaam is (qua organisatie, financieel beleid)?
- Welke frequentie van meten/ evalueren?

Hoe lang?

Als taken worden overgenomen doen inwoners of organisaties daar investeringen voor. Ze moeten bv. onderhoudsmachines aanschaffen of overnemen van de gemeente etc. Daarom wordt zo mogelijk de duur van het recht om de taak uit te oefenen verbonden aan de afschrijvingsduur van het benodigde investering in materieel/materiaal.

Indien de kwaliteit van de output achterblijft op basis van de gemaakte belofte of als het initiatief op een andere manier haar verplichtingen niet kan nakomen kan de gemeente

*Initiatiefvoorstel: **Sterke Samenleving; Buurtrechten***

terugkomen op de gunning, hiervoor moet een protocol worden opgesteld.

Hoe zou het proces van het Uitdagingsrecht eruit kunnen zien?

1. Uitdaggers melden zich bij de gemeente om een taak over te nemen
2. Initiatiefnemers worden in contact gebracht met een gemeentelijke regisseur
3. Check of voldaan wordt aan de basisregels
 - Komen de initiatiefnemers uit de buurt?
 - Betreft het een huidige voorziening of taak van de gemeente ?
 - Zijn de kosten van het initiatief niet hoger dan de huidige kosten?
 - Kunnen de uitdaggers aannemelijk maken dat zij hun taak aan kunnen?
4. De gemeentelijk regisseur schakelt tijdens deze stappen tussen en met uitdaggers, ambtelijke organisatie en bestuur. Onderzocht wordt of er inhoudelijk of financieel kansen liggen voor een succesvolle uitdaging.
5. Kunnen de initiatiefnemers aantonen dat er draagkracht is in de buurt?
6. Uitdaging wordt voorgelegd aan B&W
7. Initiatief kan van start.
8. Initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor het organiseren van een (tussen)evaluatie met de buurt of gebruikers
9. Aanvragen, uitdagingen en voortgang worden gerapporteerd aan de Gemeenteraad

Ad 2. Biedingsrecht; de mogelijkheid voor bewoners, bewonersorganisaties, verenigingen en (sociale) buurtondernemingen om bod uit te brengen op gemeentelijke grond of gebouwen ten behoeve van gebruik voor activiteiten in wijk en buurt.

Wat?

Bij de (voorgenomen) verkoop van vastgoed of gronden van de gemeente. Dus bijvoorbeeld buurthuizen, schoolgebouwen, strategisch aangekocht vastgoed.

Onder welke voorwaarden?

Als de inwoners of organisaties in of op het gemeentelijk vastgoed of grond activiteiten willen ontplooiën die aan te merken zijn als “van algemeen nut”, waarbij in acht wordt genomen dat ook verhuur aan commerciële partijen ten behoeve van de exploitatie mogelijk moet zijn.

Er vindt voorafgaande aan het te koop aanbieden een reguliere taxatie plaats om een gebouw/grond te verkopen tegen een redelijke maatschappelijke marktprijs. Een pand wat onder het biedingsrecht is verkregen dient bij verkoop allereerst aan de gemeente te worden aangeboden om speculatie te voorkomen.

Hoe zou het proces van het Biedingsrecht eruit kunnen zien?

De gemeente publiceert de voorgenomen verkoop digitaal en in het Stadsblad. Initiatiefnemers laten binnen 2 weken weten of ze een bod uit willen brengen. Als dat zo is geeft de gemeente ze twee maanden tijd om dit bod rond te krijgen en kan in de tussentijd het object niet aan anderen verkopen.

Als na twee maanden de inwoners / organisatie er niet in is geslaagd een bod rond te krijgen en tegelijkertijd de gemeente niet kan aantonen een ander bod te hebben ontvangen, krijgen de inwoners / organisatie een gebruiksovereenkomst van een half jaar aangeboden (Probeerrecht) om hun activiteiten te verrichten in het pand of op de gronden. Mochten de inwoners / de organisatie tijdens dat halfjaar alsnog in slagen het bod rond te krijgen, dan hebben ze het eerste recht van aankoop.

1. Gemeente publiceert online, in stadsblad en via uitingen op het pand te willen verkopen
2. Initiatiefnemers melden zich binnen twee weken bij de gemeente om een gebouw over te nemen
3. Initiatiefnemers worden in contact gebracht met een gemeentelijke regisseur
4. Check of voldaan wordt aan de basisregels
 - Komen de initiatiefnemers uit de buurt?
 - Betreft het een pand wat af te stoten valt van de gemeente ?
 - Kunnen de initiatiefnemers aannemelijk maken dat zij hun taak aan kunnen?
5. De gemeentelijk regisseur schakelt tijdens deze stappen tussen en met initiatiefnemers, ambtelijke organisatie en bestuur. Onderzocht wordt of er inhoudelijk of financieel kansen liggen voor een succesvolle uitdaging.
6. Kunnen de initiatiefnemers aantonen dat er draagkracht is in de buurt?
7. Initiatief kan aantonen dat er kan worden aangekocht en exploitatie klopt
8. Initiatief wordt voorgelegd aan B&W.
9. Initiatief mag aankopen
10. Aanvragen, initiatieven en voortgang worden gerapporteerd aan de Gemeenteraad

Ad 3. Probeerrecht; de mogelijkheid voor bewoners, bewonersorganisaties, verenigingen en (sociale) buurtondernemingen om leegstand vastgoed van de gemeente (tijdelijk) te benutten. Hiermee kunnen bewoners een rol spelen bij het tegengaan van leegstand in Breda en tegelijk een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van Breda.

Hoe zou het proces van het Probeerrecht er uit kunnen zien?

1. Initiatiefnemers melden zich bij de gemeente om een initiatief in een leegstaand pand op te starten
2. Initiatiefnemers worden in contact gebracht met een gemeentelijke regisseur
3. Check of voldaan wordt aan de basisregels
 - Komen de initiatiefnemers uit de buurt?
 - Betreft het een pand van de gemeente?
 - Kunnen de initiatiefnemers aannemelijk maken dat zij hun taak aan kunnen?
4. De gemeentelijk regisseur schakelt tijdens deze stappen tussen en met initiatiefnemers, ambtelijke organisatie en bestuur. Onderzocht wordt of er inhoudelijk of financieel kansen liggen voor een succesvolle uitdaging.
5. Kunnen de initiatiefnemers aantonen dat er draagkracht is in de buurt?
6. Initiatief wordt voorgelegd aan B&W.
7. Initiatief kan van start.
8. Aanvragen, initiatieven en voortgang worden gerapporteerd aan de Gemeenteraad